

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. II. V Ljubljani, 15. junija 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Kmetijske zahteve za gospodarstva med in po vojni. — Konserviranje sadja brez sladkorja. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — **Inserati.**

Kmetijske zahteve za gospodarstva med in po vojni.

Avstrijsko središče za varstvo kmetijskih koristi na Dunaju, pri katerem so včlanjene vse avstrijske glavne in druge važne kmetijske korporacije, je imelo 22. maja t. l. na Dunaju svoj zelo mnogoštevilno obiskovan občni zbor, na katerem je častni predsednik vitez pl. Hohenblum podal tole poročilo:

Avstrijsko kmetijstvo se danes nahaja v slabšem položaju, kakor se da misliti in je pri tem najhujše prizadet kmečki stan, ki mora pogrešati svoje najboljšje moči, katere sedaj v strelskih jarkih branijo domovino. Že pred vojno je manjkalo delovnih sil, zato je sedaj ta primanjkljaj še občutnejši ter je mogoče vzdržati kmetije le vsled velike požrtvovalnosti in skrajnega napora vseh doma ostalih. Od teh se zahteva več, kakor kdaj doslej, namreč popolno kritje vseh potrebščin, ki jih daje zemlja. Že pred vojno ni moglo avstrijsko kmetijstvo kriti vseh teh potrebščin in smo bili odvisni od uvoza žita in živine z Ogrskega, ter so bili naši trgi, preden se je uveljavila carinska varstvena politika, preplavljeni s pridelki različnih držav. Vsled proste tuje konkurence so padle cene naših domačih pridelkov in izdelkov in je postalo pridelovanje skoraj naravnost nemogoče. Ko bi to trajalo še nekaj časa, bi bilo naše domače kmetijstvo popolnoma ubito. Spričo tako žalostnih razmer se je kmetijski stan silno zadolžil in je le ljubezen do domače grude vzrok, da se je sploh še nadalje hotel truditi. Šele agrarno gibanje je izpremenilo neznosne razmere in se je ravno našemu »Središču za varstvo kmetijskih koristi« zahvaliti, da se je leta 1906 odpravila stara, nesrečna carinska politika in se uveljavila carinska var-

stvena politika. Samo temu dejstvu se je zahvaliti, da bomo zdržali do zmagovitega konca, četudi smo odrezani od vsakega uvoza in se z nami v primeri z Ogrsko ravna prav po mačehovsko. Žalibog, se to še danes od gotovih krogov ne priznava. Razne napačne vladne naredbe davijo naše požrtvovalno kmetijstvo, kar naposled gotovo ni v interesu konzumentov. Ravno prostost v kmetijskem obratu omogoča močno domačo produkcijo. Sistem najvišjih cen je odločno napačen, to pa celo, ker se najvišje cene nastavlja le za praproizvode, torej za take, ki niso takoj za konzum, namesto za končne proizvode, ki jih mora porabnik kupovati. Naj se le pogleda razmerje med cenami žita in moke, živine in mesa. Na ta način se je pravzaprav draženje takorekoč naravnost vzgojilo. Vlada sama je morala priznati, da je bila v zmoti. Finančni minister dr. pl. Spitzmüller, prejšnji kmetijski minister Zenker, sekcijski načelnik Riedl in tudi ogrski ministrski predsednik Tisza so potrdili, da je bilo napačno nastavljanje najvišje cene praproizvodom. Ravno tako nesrečna je bila ustanovitev vseh mogočih »Vojnogospodarskih central in zavodov«. Doživele so popoln poraz in je popolnoma upravičena zahteva, da se s koncem vojne opuste in se omogoči prost promet med proizvajalcem in porabnikom. V vseh teh vprašanjih je bilo posredovanje »Središča za varstvo kmetijskih koristi« brezplodno in naj bo posebno poudarjeno, da je to povečini največkrat zaman svarilo proti nameranim ukrepom. Nadaljuj vzrok, da se kmečkih koristi ni upoštevalo, je, ker ni bilo državnega zbora in je upati, da se bo med sedanjim zasedanjem marsikaj zjasnilo. Poročevalec je dalje poročal tudi o raznih, dostikrat si nasprotujočih naredbah, ki se tičejo cen, vsled katerih kmet vedno tiči z eno nogo v zaporu in ki so neutemeljeno povzročile mnogo

zla. Ni se čuditi, da se je tako moglo razpasti sovraštvo proti kmetu, pač pa je zelo žalostno, da je tudi razno drugače resno in pametno časopisje odprlo svoje predale hujskanju proti kmetu. Po večkratnem odobravanju prekinjen, je predlagal vitez pl. Hohenblum naslednje:

„Občni zbor predvsem ugotavlja, da je bilo po odrejenih utesnitvah mogoče vzdržati glede prehrane, četudi smo od vsega sveta odrezani le vsled primerne agrarno carinske varstvene in trgovinske politike, za katero se je od leta 1906 najodločneje zavzemalo „Središče za kmetijske koristi na Dunaju“ in ki je bila izvedena po vzorcu Nemčije. Pri upoštevanju te bomo prebili do zmagovitega konca.“

Občni zbor izjavlja, da bo tudi v bodoče strogo deloval in zastopal carinski in trgovinskopolitični agrarni program „Središča za varstvo kmetijskih koristi“ in to ne samo v zmislu povzdige in ureditve kmetijske produkcije, ampak bo deloval tudi na zadostno preskrbo domačega trga z živili neodvisno od tujine, kakortudi zahteva največjega varstva kmetijskih koristi za čas prehoda v mirovno gospodarstvo.

Občni zbor izjavlja, da delovanje raznih vojnogospodarskih central ni zadostilo stavljenim namenom in zahteva, da se ob sklepu miru taki zavodi takoj razpustijo in se uvede zopet prost tržni promet za vse kmetijske in gozdarske pridelke. Obenem tudi zahteva natančno revizijo o delovanju omenjenih zavodov, kakortudi obelodanjenje izida teh revizij.

Občni zbor protestira proti mnogobrojnim zasledovanjem avstrijskih kmetov, kakortudi proti vsem prisilnim odredbam, ki zadevujejo kmetijsko gospodarstvo in vsled katerih ni trpelo le kmetijsko pridelovanje, ampak tudi kupujoče občinstvo, ki zato ni pravočasno preskrbljeno z najpotrebnejšimi živili.

Občni zbor zahteva dalje primernih ukrepov za ohranitev kmečkega stanu kot najvažnejšega temelja države, nadaljno izvedbo zakona o zemljiškem prometu s primernimi ukrepi proti razkosavanju kmetij, smotreno varstvo naše živine proti kužni nevarnosti iz tujine, kmetijskim in gozdarskim koristim primerno transportno tarifno politiko in uveljavo upravičenih zahtev kmetijstva in gozdarstva v tej smeri in skorajšnji vpoklic železniškega posveta; dalje polno upoštevanje avstrijskega kmetijstva pri dogovorih z Ogrsko ter si „Središče za varstvo kmetijskih koristi“ o stališču, ki ga bo zavzeli, pridrži popolnoma prosto roko. Dalje zahteva „Središče“ rešitve že dolgo perečega delovskega in poselskega vprašanja in ukrepov za omejitev pobegavanja z dežele v mesto; reformo vodnega prava in izboljšanje vodnogospodarskih razmer z najskrbnejšim upoštevanjem kmetijstva in gozdarstva; razvoj in povzdigo združništva in pritego istega k velikim vprašanjem državnega preskrbovanja ljudstva z živili; kakortudi dalekosežno pospeševanje pridelovanja lanu in čebelarstva z uresničenjem zahtev, ki jih postavlja „Središče za varstvo kmetijskih in gozdarskih koristi“.

Občni zbor zahteva v zmislu sklepov ustanovitev kmetijskega in gozdarskega generalnega komisariata v kmetijskem ministrstvu za vojno in prehodno gospodarstvo podobno z generalnim komisariatom za trgovino in industrijo, ki je ustanovljen v trgovinskem ministrstvu.

Občni zbor pozivlja dalje vse avstrijske kmetovalce in gozdarje svojo najboljšo voljo in znanje postaviti v službo povzdige do-

mačega pridelovanja in jih vabi po možnosti podpisovati šesto vojno posojilo.

Formalno se sklene to resolucijo predložiti v vednost c. kr. vladi in vsem agrarnim poslancem v državnem zboru.

Občni zbor protestira najodločneje proti tendencioznemu zelo razsežnemu hujskanju proti kmetijstvu in gozdarstvu in ogorčeno zavrača vse neutemeljene napade in dolžitve.

Obžalovanja vredno je, da se v času, ko bi bilo skupno, složno delovanje vseh stanov tako potrebno, da premagamo naše številne in mogočne sovražnike, v katerem času ravno mi kmetje pod najtežjimi pogoji skušamo zadostiti vsem zahtevam, da se ravno tedaj večji del časopisja da pridobiti za protiagrarno hujskanje in se pri tem ne sramuje najnavadnejših vmazanij.“

Konserviranje sadja brez sladkorja.

O konserviranju sadja se je že veliko govorilo in pisalo. Vsaka gospodinja, ki se je zadnja leta le količkajanimala za to sadno uporabo, je imela dovolj prilike, da se je poučila o temeljnih pojmi konserviranja živil sploh, posebno pa sadja in zelenjadi. Žal, da se v praksi velika večina drži še starega kopita in dela slepo po receptih ter misli, da brez sladkorja sploh ni mogoče sadja konservirati. Vse take gospodinjice so danes, ko nam je sladkor tako pičlo odmerjen, v veliki zadregi. Njim so v prvi vrsti namenjene te vrstice.

Predvsem si moramo enkrat za vselej zapomniti temeljno pravilo, da kvarjenje sadja (gniloba, plesen, kipenje in kisanje) povzročajo razna s prostim očesom nevidna, torej sila majhna bitja rastlinic, ki jim pravimo glivice. Njihovo seme — tros imenovano — se nahaja v neizmernem številu na sadju samem, na vseh predmetih, ki pridejo v dotiko s sadjem in v zraku, tako da ga skoro ni prostora na zemlji, kjer bi bili varni pred njim. Nevidne glivice so torej edini vzrok, da sadje gnije, ukuhano sadje splesni, sladek sadni sok kipi in se naposled skisa itd. Iz tega sledi drugo veljavno pravilo, da mora vse naše prizadevanje pri konserviranju sadja stremeti za tem, da pogubno delovanje glivic oviramo ali pa popolnoma preprečimo. Za to imamo ne glede na sladkor več izvrstnih sredstev, ki so nam vedno na razpolaganje in so poceni in popolnoma zanesljiva.

1). Škodljive glivice potrebujejo za razvoj in svoje delovanje veliko vlage — vode. Zato razdenejo posebno hitro vsa sočna, vodena živila, kakor je ravno sadje, ki ima povprečno 80—85 % vode. Ako pa iz sadja odpravimo precejšen del (do $\frac{3}{4}$) vode, s tem ustavimo kvarljivo delovanje glivic in sadje se ohrani. Kako pa odpravimo iz sadja preobilo vodo? Tako, kakor iz sveže trave in drugih pridelkov, ki bi jih glivice istotako prav naglo uničile, ko bi jih ne posušili. Sušenje sadja je najpreprostejši in najcenejši način konserviranja brez sladkorja. Suhega sadja si vsakdo lahko pripravi za svojo potrebo, bodisi na deželi ali v mestu. Suho sadje ni prav nič manj vredno, kakor kako drugače in s sladkorjem konservirano. Ako ga skuhamo in po potrebi nekoliko osladimo, je ravnotako okusno in redilno kakor najfinejši kompot. Kuhano suho sadje je pa tudi brez sladkorja zdrava in tečna hrana za zdrave in bolne. Letos nam posebno kaže sadje sušiti, ne samo zato, ker nimamo sladkorja, ampak tudi zato, ker si na ta način najlažje pripravimo velike zaloge trpežnega živeža za zimo.

2.) Ravno tak uspeh, kakor pri sušenju, dosežemo, ako sadje razkuhamo v kašnato tvarino in potem tako dolgo ukuhavamo, t. j. izparivamo vodo, da se močno zgosti. Tudi teh sadnih tvarin, ki smo jim odvzeli veliko vode, glivice ne morejo lahko pokvariti, posebno če jih spravimo v primernih posodah na suh in hladen prostor. Na ta način dobimo zelo okusno, zdravo in tečno sadno mezgo, ki bi morala prav povsod priti tudi pri nas do take veljave, kakor po drugih deželah.

Poleg suhega sadja je sadna mezga najvažnejša sadna konzerva, ki se izvrstno obnese brez sladkorja, zlasti iz češpelj in jabolk.

3.) Vse se pa ne da posušiti in predelati v sadno mezgo. Nekaj sadja bi vendar radi ukuhali kot kompot; pa tudi sadne pijače so potrebne. To pa gotovo ne gre brez sladkorja! — Pač, tudi za ta slučaj imamo zanesljivo sredstvo, da sadje in pijače iz njega obvarujemo pred pokvarjenjem. V to svrho moramo pa glivice in njihove trose na sadju uničiti in sadje potem tako zavarovati, da se glivice ne morejo zopet iznova zatrositi vanj. Na ta način se bo sadje ohranilo popolnoma neizpremenjeno, kakor dolgo hočemo — njegova trpežnost bo neomejena brez ozira na to, ali mu pridamo kaj sladkorja ali ne.

Kako pa uničimo glivice in njih trose na sadju? Prav lahko hitro in zanesljivo! Snažno oprano sadje vložimo v primerne steklene posode, ki morajo imeti seveda dovolj širok vrat; za sadne sokove so pa dobre vsakovrstne navadne steklenice od vina, piva, slatine itd. Tako pripravljene posode, napolnjene tesno in prav do vrha s sadjem brez sladkorja in brez vode, ali nalite s sadnim sokom, postavimo v lonec ali kotel, ki je napolnjen z vodo do blizu vratu steklenic. Sedaj vodo segrejemo najmanj na 75° C. Če pa nimamo termometra, pa naj vre. V vreli vodi pustimo posode s sadjem ali sokom kake pol ure. V tem času vročina pomori vse glivice in trose na sadju in v sadnem soku — sadje je **stirilizirano**.

To pa še ne zadostuje. Ko bi steklenice pustili odprte, bi se takoj zopet zatrosili iz zraka trosi vanje in razgrevanje bi bilo brezuspešno. Zato je pa treba posode s sadjem ali sadnim sokom neprodušno zapreti. Tako zapiranje pa ni tako lahko, kakor bi kdo mislil. Pergamentna obveza ne drži zraka, tudi navaden zamašek sam ne zapre neprodušno. Niti dober mehur ni vedno zanesljiv. Popolnoma zanesljivo neprodušno zapre steklen pokrovec z gumijevim obročkom, kakor je vpeljan pri vseh novejših konservnih steklenicah. Paziti je le na to, da rob steklenice in pokrova ni okrušen in pa gumijev obroček mora biti prožen. Žal, da takih steklenic sedaj ni dobiti. Vrhutega so bile že pred vojno drage, kaj šele sedaj! Uporabljati bomo morali torej za ukuhanje sadja, zlasti pa za sadne sokove v večji meri tudi navadne steklenice. Kako bomo pa take neprodušno zaprli? To dosežemo edino na ta način, da posode takoj po sterilizaciji trdno zamašimo z navadnimi plutovimi zamaški, ki jih prej namakamo več ur v mrzli vodi in potem ne več kakor 10 minut v kropu. Ko so steklenice še vroče, zamaške gladko odrežemo do vratu in jih skrbno zalijemo s pečatnim voskom, s parafinom ali pa z mešanico lojevca in vodnega stekla. Tako prirejeni zamaški so popolnoma neprodušni in je vsaka na ta način zaprta sadna konzerva prav tako varna pred pokvarjenjem, kakor v prej omenjenih modernih steklenicah.

4.) Končno moram omeniti še en način konserviranja, ki je jako enostaven in priličen ter se uporablja tu in tam po nekaterih večjih gospodinjstvih,

kjer ukuhajo vsako leto velike množine sadja. To je konserviranje s pomočjo kemičnih ohranjujočih sredstev. Ako namreč pridenemo sadni konservi tvarino, ki trajno ovira razvoj glivic, ali jih pa celo uniči, je umevno, da zadobi izdelek neko bolj ali manj zanesljivo trpežnost, brez ozira na sladkor, sterilizacijo in vpliv zunanega zraka. Zlasti v sedanjih časih je prišel ta način konserviranja močno do veljave, ker nam manjka posod za sterilizacijo.

Toda zdravniška veda je pokazala, da večina teh snovi kolikortoliko škodljivo vpliva na človeško zdravje in zlasti v rokah neizkušene gospodinje lahko povzroči neprilike ali celo nesreče. Največkrat rabijo v ta namen salicilno kislino, ki je tudi našim gospodinjam tu in tam znana. Pa ravno salicilna kislina je najbolj nevarna in moramo odločno svariti pred njeno uporabo. Prav tako moramo naravnost odsvetovati kresotino, mravljinčno, fluorovo, cimetovo in borovo kislino, formalin in vodikov superoksid. Uporaba teh snovi je tudi po zakonu prepovedana za vse tiste izdelke, ki so namenjeni za promet. Edino **benzoe-kislina** je taka ohranjujoča snov, ki zdravju ni škodljiva, ako se rabi v pravi meri in ki se je v vsakem oziru dobro obnesla. Zato je ta snov z odlokom notranj. ministrstva z dne 29. jul. 1916, št. 6300/S, za uporabo kot ohranjujoče sredstvo pri konserviranju sadja dovoljena.

Benzoekislina se dobi v lekarnah kot preparat z imenom **benzoekislil natron** (Natrium benzoicum = Natrium benzoat) ter velja 100 gramov okrog 2 K*. Kdor hoče torej kak sadni izdelek (ukuhano sadje, sadno mezgo ali sadni sok) zanesljivo konservirati in je prišel uporabljati v to svrho kako kemično sredstvo, naj se brez skrbi po benzoekislem natronu.

Glede rabe tega ohranjujočega sredstva je pomniti, da zadostuje za vsak liter sadnega izdelka 1 gram. To količino moramo pa natančno odtehtati, ne pa meriti le približno. Ako vzamemo namreč premalo, oškodujemo izdelek, ker se pokvari, ako vzamemo pa preveč, si kratimo zdravje. Benzoekislega natrona ne smemo s sadjem kuhati, ampak ga pridenemo, ko je sadni izdelek že kuhan, ter ga prav dobro vmešamo. Najbolje se da uporabljati za sadne mezge in sokove, pa tudi ukuhanu sadje se lahko konservira z njim. Umeje se samoobsebi, da takih konserv ni treba neprodušno zapirati, ampak zadostuje, ako jih zavežemo z navadnim pergamentnim popirjem.

5.) Druga zadeva, ki hodi dandanes navzkriž pri konserviranju sadja je pomanjkanje sladkorja za oslajanje sadnih izdelkov. V tem oziru svetujem vobče konserviranje brez oslajanja, bodisi da izdelke steriliziramo in neprodušno zapremo, bodisi da jim primešamo benzoekislega natrona. Vsako sadno konzervo lahko osladimo šele tedaj, ko jo uživamo. Kdor pa na vsak način želi sladiti sadje že pri ukuhanju, mu ne preostaja drugega, kakor da seže po saharinu, (če ga bo sploh mogel dobiti). Povdarjati pa moramo, da saharina nikakor ni šteti v isto vrsto s sladkorjem, ker nima popolnoma nikake redilne snovi in vsled svoje neznatne množine izdelka nič ne pomnoži. Edino, kar imamo od njega je to, da vpliva na okusne čutnice, t. j. da izdelek osladi. Toda še ta sladkoba ni taka, kakor od sladkorja. Ako vzamemo saharina le količkaj preveč, dobi izdelek zoprni okus. Treba pomniti torej predvsem, da ga dodajmo rajši premalo, kakor preveč; kajti izdelek še vedno lahko osladimo pozneje, prehude in neprijetne sladkobe pa ne moremo odvzeti.

*) V zalogi ga bo imela tudi c. kr. kmetijska družba.

Saharina tudi nikdar ne smemo kuhati, ampak ga dodamo šele nazadnje, ko se je sadni izdelek ohladil najmanj na 70—80° C. Važno je tudi, da pri ukuhavanju s saharinom nikdar ne uporabljamo trde apnene vode, ampak le mehko vodo, najbolje čisto deževnico. Omeniti moramo nazadnje še, da saharin pod nobenim pogojem ne more nadomestiti sladkorja pri napravi raznih vin iz jagodičevja ali za petiot, ker je to le kemična snov, ki nima s sladkorjem nikake sorodnosti. S saharinom oslajene tekočine zato tudi ne morejo kipeti in se vsled tega ne more tvoriti v njih alkohol.

M. Humek.

VOJNE NAREDBE.

Maksimalne cene za črešnje.

Glasom naredbe c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 31. maja 1917, drž. zak. štev. 247., so uveljavljene sledeče maksimalne cene za črešnje letošnjega pridelka:

1. Prodajne maksimalne cene za pridelovalce. Pri prodaji svežih, v Avstriji pridelanih črešenj, se ne sme prekoračiti naslednje cene, če se ne gre za prodajo manjših množin, kakor 10 kg naravnost konzumentu:

- a) za višnje:
s pecljem	K 85.—
brez peclja	K 75.—

- b) za mehke sladke črešnje (mehkužnice):
do 30. junija 1917	„ 70.—
od 1. julija 1917. naprej	„ 60.—

- c) za trde, sladke črešnje (hrustavke) „ 85.—

Te maksimalne cene veljajo za 100 kg zdravega, za prodaj sposobnega blaga brez zavoja na domu pridelovalca.

2. Prodajne maksimalne cene v trgovini na debelo. Pri prodaji svežih, v Avstriji pridelanih črešenj na trgih, če se ne gre za prodajo manjših množin kakor 10 kg naravnost konzumentu, se ne smejo prekoračiti naslednje maksimalne cene:

- a) za višnje:
s pecljem	K 115.—
brez peclja	„ 100.—

- b) za mehke sladke črešnje:
do 30. junija	„ 95.—
od 1. julija 1917. naprej	„ 80.—

- c) za sladke hrustavke „ 115.—

Te maksimalne cene veljajo za 100 kg zdravega, za prodaj sposobnega blaga, ter so v njih že vračunjeni stroški za prevoz in dovoz na trg ali v prodajalno branjevca, oziroma v obratovališče pridelovalca.

Z odobrenjem urada za ljudsko prehrano more deželna vlada oziraje se na veliko daljavo od kraja pridelovanja do kraja prodaje dovoliti primerni povišek maksimalnih cen za črešnje v trgovini na debelo.

3. Prodajne maksimalne cene za črešnje na drobno določi politična deželna oblast ali od te pooblaščen okrajno glavarstvo (mestni magistrat).

Maksimalne cene za sadje od jagodičevja.

Glasom naredbe c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 31. maja 1917, drž. zak. 247., so uveljavljene sledeče maksimalne cene za sadje od jagodičevja:

1. Prodajne maksimalne cene za pridelovalce:

Pri prodaji svežega v Avstriji pridelanega sadja od jagodičevja, če se ne gre za prodajo manjših množin, kakor

10 kg naravnost konzumentu, se ne smejo prekoračiti naslednje maksimalne cene:

1. Za povrtno sadje od jagodičevja:
a) rdeče jagode prve kakovosti (namizno blago) K 170.—
rdeče jagode druge kakovosti „ 85.—
b) Ivanovo grozdiče (ribez) „ 75.—
c) kosmulje vseh vrst zrele ali nezrele „ 65.—
d) rdeče maline „ 140.—

2. Za gozdno sadje od jagodičevja:
a) rdeče jagode K 170.—
b) rdeče maline „ 140.—
c) brusnice „ 90.—
d) borovnice „ 65.—
e) robidnice (črne maline) „ 90.—

Te maksimalne cene veljajo za 100 kg zdravega, za prodaj sposobnega blaga brez zavoja na mestu pridelovanja.

Pri prodaji sadja od jagodičevja v predelovalne obrate (blago v sodih ali zmečkano) veljajo predstoječe maksimalne cene z 20% odbitka.

2. Prodajne maksimalne cene v trgovini na debelo.

Pri prodaji svežega, v Avstriji pridelanega sadja od jagodičevja na trgih, če se ne gre za prodajo manjših množin, kakor 10 kg naravnost konzumentu, se ne smejo prekoračiti naslednje maksimalne cene:

1. Za povrtno sadje od jagodičevja:
a) rdeče jagode prve kakovosti (namizno blago) K 229.—
rdeče jagode druge kakovosti „ 114.—
b) Ivanovo grozdiče (ribez) „ 100.—
c) kosmulje vseh vrst zrele ali nezrele „ 87.—
d) rdeče maline „ 189.—

2. gozdno sadje od jagodičevja:
a) rdeče jagode „ 229.—
b) rdeče maline „ 189.—
c) brusnice „ 121.—
d) borovnice „ 87.—
e) robidnice (črne maline) „ 121.—

Te maksimalne cene veljajo za 100 kg zdravega, za prodaj sposobnega blaga, ter so v njih že vračunjeni stroški za prevoz in dovoz na trg ali v prodajalno branjevca, oziroma v obratovališče pridelovalca.

Pri prodaji sadja od jagodičevja v predelovalne obrate (blago v sodih ali zmečkano) veljajo predstoječe maksimalne cene z 20% odbitka.

Z odobrenjem urada za ljudsko prehrano more politična deželna oblast oziraje se na veliko daljavo od kraja prodaje dovoliti primerni povišek maksimalnih cen za sadje od jagodičevja v trgovini na debelo.

3. Prodajne maksimalne cene za sadje od jagodičevja določi politična deželna oblast ali od te pooblaščen okrajno glavarstva (mestni magistrat).

Uravnava prometa z žitom, z moko in s stročnatino.

Ministrska naredba z dne 26. maja 1917, drž. zak. št. 235., določa v bistvu isto, kakor tozadevni cesarski ukaz z dne 11. junija lanskega leta. Izpremembe in dodatki so se izvršili v toliko, kolikor so to zahtevale praktične izkušnje in so v glavnem sledeče:

Žito in stročnati pridelki ostanejo zaseženi istotako, kakor dosedaj. Posebna ministrska naredba bo določala, koliko žita smejo producenti porabiti za krmo.

Določila glede mlačve so poostrena. Politična oblast lahko določi, upoštevajoč krajevne gospodarske razmere, rok, do katerega mora biti mlačva gotova. Oblast pa

leško tudi uredi, ne da bi se preje določil rok mlačve, da se žito omlati s tujimi ljudmi in stroji na stroške kmetovalca.

Strožja so tudi določila glede prisilne oddaje žita. Če posestnik ne odda žita v roku, ki ga je določila politična oblast, mora oblast neposredno in takoj odrediti, da se predpisana množina odvzame siloma. Če pride do prisilne oddaje, je odtrgati 20 % od določene prevzemne cene; poleg tega se morejo zaračunati posestniku še stroški prisilnega odvzema.

Določila o mlinih povejo še jasneje, da so isti dolžni voditi knjige, iz katerih je vsak čas razvidno, koliko žita so prejeli v mletev, koliko moke oddali ter koliko žita imajo v zalogi.

Glede uravnave uporabe mlevskih izdelkov je novo tole: Deželna politična oblast, ki uredi uporabo v deželi, ima preje slišati mnenje deželnega gospodarskega sveta. Uporabo in razdelitev mlevskih izdelkov in stročnatin politična oblast lahko prepusti občini. V tem slučaju ima občinski odbor izročiti te posle gospodarskemu odseku, kateremu stoji ob strani občinski gospodarski svet.

Važno je tudi, da vsak kdor nepostavno kupuje zasežene stvari, ne pride vsled svojega prestopka pred sodišče, ampak ga kaznuje politična oblast z globo do 5000 kron ali z zaporom do šestih mesecev.

Naredba je stopila v veljavo z dnem razglasitve.

Zamenjava semenske ajde za koruzo.

Pokazala se je velika potreba po semenski ajdi, katero bi nekateri radi sejali takoj, ker jim je uničila toča prvi pridelek, drugi pa na strnišče prve žetve. Mnogi posestniki imajo še ajdo, ki jim je bila puščena, da jo lahko porabijo za prehrano. V tem času bi bilo škoda oddati ajdo v mlin. Ker ponekod koruzo višje cenijo od ajde, je Zavod za promet z žitom pripravljen, da zamenja potom svojih komisijonarjev ajdo za isto težo koruze (obrobkane). Zavod za promet z žitom prosi zato posestnike, ki bi bili pripravljeni zamenjati za seme sposobno ajdo za koruzo, da to nemudoma naznanijo ljubljanski podružnici Zavoda za promet z žitom, ter navedejo množino ajde v kilogramih in svoj natančni naslov. Zavod bo nato poslal potrebno koruzo svojim komisijonarjem, ki jo bodo izročili kmetovalcem proti oddaji semenske ajde.

Seno in slama letošnjega pridelka sta zasežena!

Naredba urada za ljudsko prehrano z dne 29. maja 1917, drž. zak. štev. 243., urejuje promet s senom in slamo.

Iz te zelo važne naredbe, ki globoko posega v naše kmetijsko gospodarstvo, objavimo v izvlečku in skrajšamo tista določila, ki so važna za kmetovalce in ki jih mora vsakdo poznati.

§ 1. Pridelek leta 1917. na senu in slami je zasežen v prid države. Kot seno se razumejo vse tiste vrste sena, ki so v Avstriji običajne in kot slama ona od žita, stročnatine, prosa, ajde in soržice.

§ 2. Posledica tega je, da se vsi ti pridelki ne smejo predelati, porabiti, pokrmiti in ne prostovoljno ali eksekutivno prodati, če ni v tej naredbi označena kaka izjema.

Lastniki zaseženih predmetov so dolžni skrbeti za njih ohranitev.

§ 3. Navzlic zasegi je dovoljeno:

a) Lastniki slame jo smejo porabiti po potrebi za ležišča vseh udov družine.

b) Posestniki domačih živali smejo od svojih zalog za krmljenje in za nasteljo toliko sena in slame porabiti, kakor določi deželna politična oblast.

c) Lovski upravičenci smejo pokrmiti jelenom in srnam toliko sena, kolikor ga dovoli okrajno glavarstvo.

d) Vsak kmetovalec sme od svojega pridelanega sena in slame prodati na dan največ 500 kg drugim kmetovalcem v isti občini, v kateri se je blago pridelalo, in sicer proti naznanitvi županstva.

e) Kmetovalci in druge osebe, ki imajo pogodbe zaradi dobave sena in slame državnim žrebčarskim postajam, smejo pogojene množine tem postajam dobaviti proti naznanitvi županstev.

f) Vsak kmetovalec sme od svojega pridelanega sena in slame prodati na dan največ 2000 kg kakemu porabniku v istem okrajnem glavarstvu, v katerem se je blago pridelalo. Ta prodaja se sme izvršiti le z dovoljenjem deželne centrale za krmila, katero dovoljenje je izposlovati potom županstva.

g) Posestniki vinskih trt in sadnega drevja smejo rabiti slamo pri večnji svojih trt in svojega sadnega drevja.

h) Imejitelji obratov, ki delajo slamnate izdelke ali potrebujejo slamo za zavijanje, je smejo toliko porabiti, kakor določi politična deželna oblast in če to poprej naznanijo oddelku za seno in slamo deželni centrali za krmila.

§ 4. Pri centrali za krmila na Dunaju in pri vseh deželnih centralih za krmila, se osnuje oddelek za seno in slamo ter se poslovni red za te oddelke določi od urada za ljudsko prehrano.

§ 5. (Vsebuje naloge, ki jih ima vršiti oddelek za seno in slamo dunajske državne centrale za krmila.)

§ 6. Oddelki za seno in slamo posameznih deželnih central za krmila imajo te naloge:

1. Ugotoviti pridelek in zaloge v svoji pokrajini.

2. Ugotoviti in imeti v evidenci potrebo sena in slame civilnega prebivalstva, ki se ne more pokriti iz lastnega pridelka v dotični pokrajini.

3. Priskrbeti tiste množine sena in slame za vojaške in civilne potrebščine, ki jih naroči oddelek za seno in slamo dunajske državne centrale za krmila.

4. Skrbeti za prevzemo, plačilo in hranjenje blaga.

5. Redno dobaviti iz pridelka l. 1917. v predpisani množini seno in slamo vojni upravi.

6. Ravnotako državnim zavodom za konjerejo.

7. Izpeljavo dobave sena in slame za civilno prebivalstvo po naročilu dunajske centrale.

8. Organizirati oddajo sena in slame za civilne potrebščine v svoji delovni pokrajini.

§ 7. Vsi, ki letos zase ne pridelajo dovolj sena in slame, imajo svoj primanjkljaj priglasiti do 1. avgusta 1917 pri svoji občini.

Občine imajo te razglase presoditi in potem potrebščino na senu in slami, ki se s pridelkom v občini ne da pokriti, najkasneje do 15. avgusta 1917, naznaniti oddelku za seno in slamo deželne centrale za krmila.

Ta oddelek ima tudi naznanila občin presoditi in s svojim mnenjem predložiti tozadevnemu oddelku dunajske centrale za krmila.

§ 8. Kmetovalci in drugi lastniki zalog sena in slame so dolžni deželni centrali za krmila in županstvom, oziroma njih pooblaščenecem, na zahtevo dati pojasnila o velikosti njih travnikov in njiv, o velikosti pridelka, o množini njih zalog in morajo dovoliti, da se pregledajo njih zaloge in obratovališča, oziroma njih zapiski s prilogami vred.

§ 9. Lastniki zaseženega blaga so dolžni svoje zaloge po določeni ceni prodati oddelku za seno in slamo

deželne centrale za krmila, v kolikor jih niso porabili v zmislu § 3. Ta oddelek je zavezan zaseženo blago kupiti, če ni pokvarjeno.

§ 10. Oddelek za seno in slamo deželne centrale za krmila predlaga politični deželni oblasti porazdelitev dobave one množine sena in slame, ki jih je dati za vojaške in civilne potrebe, na posamezne politične okraje. Na podlagi tega predloga določi deželna politična oblast, koliko ima vsak politični okraj oddati.

§ 11. Okrajna politična oblast ima predpisano množino sena in slame, ki jo je oddati, porazdeliti na posamezne občine političnega okraja, in sicer na podlagi izreka kmetijskih veščakov, z ozirom na množino pridelka in na živino, ki jo je prehraniti. Župan določi po posvetoivanju z občinskim gospodarstvenim odborom po ravno teh načelih, koliko imajo posamezni posestniki oddati sena in slame.

§ 12. Župan ima skrbeti, da se iz občine odda najmanj vsaj predpisana množina; on ima tudi poskrbeti za delovne sile pri nakladanju, za vozove in za dovoz blaga tjakaj, kamor določi oddelek za seno deželne centrale za krmila. Župan je upravičen občane v te svrhe siliti k delu in k dostavi vozov in vprege ter delo in vožnjo tako plačati, kakor določi imenovani oddelek deželne centrale za krmila.

Občina dobi za vsakih 100 kg iz občinskega okoliša oddanega zaseženega blaga za svoje sodelovanje primerno odškodnino od deželne centrale za krmila, ki se določi z odobrenjem urada za ljudsko prehrano.

§ 13. Tisti, ki ima predpisano kako množino sena ali slame oddati, mora to blago do oddaje hraniti, pravilno ž njim raynati in ga po trgovskem običaju zavarovati.

Če se za oddajo predpisano blago do 31. oktobra 1917 ne prevzame, potem dobi zavezanec od oddelka za seno in slamo deželne centrale za krmila za vsak mesec in za vsakih 100 kg tele nagrade: Za mesece november in december 1917 po 20 vinarjev, za mesece januar do konci aprila po 40 vinarjev in potem za vsak nadaljni mesec po 50 vinarjev.

§ 14. Prevzemne cene za seno in slamo določi urad za ljudsko prehrano.

§ 15. Pooblaščenec deželne centrale za krmila smejo s kupljenim senom in slamo le tako razpolagati, kakor jim centrala naroči.

§ 16. Za prodajo sena in slame nadrobno ustanovi deželna centrala za krmila v krajih, kjer se tega blaga veliko potrebuje, razdeljevalnice, katerih vodstvo se izroči dosedanjim trgovcem s senom in slamo.

§ 17. Posestniki travnikov in deteljišč so dolžni košnjo pravočasno izvršiti. Med posestnike spadajo tudi najemniki in užitkarji.

Posestniki, ki ne morejo košnje pravočasno izvršiti, so dolžni to naznaniti županstvu. V tem slučaju in tudi takrat, če se košnja ni izvršila do roka, ki ga je določilo okrajno glavarstvo, mora občina košnjo izvršiti na stroške in nevarnost posestnika. V to svrhu se more poslužiti posestnikovih obratnih sredstev in njegovih gospodarskih poslopj.

§ 18. Politična deželna oblast in od te pooblaščenec politične okrajne oblasti imajo pravico zahtevati od posestnikov skladišč in tiskalnic za seno in slamo, da jih proti plačilu prepuste deželni centrali za krmila, v kolikor jih sami ne potrebujejo za svoj obrat. Če se kdo temu protivi, more okrajna politična oblast odrediti prisilno prepustitev zahtevanih skladišč in tiskalnic. V tem slučaju se od določenega plačila za najemščino odtegne 10 %.

§ 19. (Govori o uvozu sena in slame v Avstrijo in torej vsebina tega paragrafa naših kmetovalcev ne briga.)

§ 20. Seno in slama se smeta po železnici le tedaj pošiljati, če se voznemu listu priloži transportno dovoljenje deželne centrale za krmila.

§ 21. Če se posestnik zaseženih zalog sena in slame protivi jih prodati deželni centrali za krmila, ali če posestnik, oziroma njegovo bivališče ni znano, tedaj politična okrajna oblast končno razsodi o dolžnosti zaloge oddati in če treba odredi prisilno oddajo. Razsodba ima veljavo napram vsakemu, ki ima kake pravice do zalog.

§ 22. Če pride do prisilne oddaje zaseženih zalog, tedaj je od prevzemnih cen 10 % odtrgati. Če posestnik ali njega bivališče ni znano, ali če kupnina ne pokrije terjatve na odvzeto zalogo od tretjih oseb, tedaj je kupnino pri sodišču založiti.

§ 23. Prestopke te naredbe kaznuje politična okrajna oblast z denarno globo do 5000 K ali z zaporom do 6 mesecev, če za kaznivo dejanje ne velja kaka strožja kazen. Če se prestopki izvrši v obratu kake obrti, se more tudi odvzeti obrtno dovoljenje.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 10. junija 1917, št. 16.928.

o potrebi uradnega dovoljenja za prodajo obratnih naprav za mline, ki meljejo za plačilo, za hišne mline in mline za drobljenje.

Na podlagi § 9. cesarskega ukaza z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131., se s pooblaščenjem c. kr. urada za prehranjevanje ljudi zaukazuje tako:

§ 1.

Izdellovalci, trgovci in drugi posestniki smejo obratne naprave za mline, ki za plačilo meljejo, za hišne mline in mline za drobljenje, prodati porabnikom le na podstavi uradnega naročila ali s posebnim dovoljenjem tistega političnega okrajnega oblastva, v čigar okolišu se namerava te naprave uporabljati.

§ 2.

Prestopki tega ukaza se kaznujejo po § 11. cesarskega ukaza z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131.

§ 3.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinele na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natise vprašalčevo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadržne zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 80. Krava je prebolela pri predzadnjemu teletu vnetje vimena, t. j. imela je na vimenu volčič, ki se je sicer ozdravil, vendar na enem zadnjih seskov ni več dajala mleka, pač pa je pri molži iz tega seska vselej izteklo nekaj gnoja. Sedaj je krava zopet dobila tele in sem upal, da bo molzla zopet na vse štiri seske, toda eden je ostal gluh in priteče iz njega samo malo neke belkaste vodene tekočine. Ali je kaj upanja, da se bo gluh sesek popravil? (A. L. v G.)

Odgovor: Mleko se pri molži izceja iz mlečne žleze, v kateri se tvori. Če se en del mlečne žleze vsled vnetja in napačnega zdravljenja tako pretvori, da ne more več tisti del žleze delovati, potem ostane krava na tisti sasek, ki je v zvezi s pokvarjeno žlezo, za vedno gluha in ni nikakega sredstva to popraviti.

Vprašanje 81. Nad osem mesecev stara svinja najlepše pasme se doslej še ni bukala; ker bi jo rad imel za plemo, prosim nasveta, **kako naj ravnam, da se bo svinja kakorhitro mogoče bukala?** (I. P. v D.)

Odgovor: Če se osem mesecev stara svinja ne buka, je vzrok, ker spolno morda še ni dovolj razvita, ker ne dobiva dovolj tečne krme, ki bi jo delala razburjeno, ali pa se svinja tako na tihem buka, da Vi tega niti ne zapazite. Svinje žlahtnih pasem se sploh pozneje in navadno tudi mirno bukajo. Pokladajte svinji tečno krmo, dajte ji priliko gibati se na prostem in ko bo dovolj razvita, se bo pa bržkone pričela bukati. Če se pa svinja vsaj do konci 10. meseca svoje starosti ne bo bukala, jo pa za kakih 24 ur zaprite skupaj z živahnim mrjascem, ki jo bo razburil in bo morda svinja vendarle stala. To lahko že sedaj poskusite in potem vsak teden ponavljajte. Če se pa svinja navzlic vsemu ne bo bukala in ne bo stala, potem je iz takega vzroka jalova in ni nikakega sredstva to napako umetnim potom odpraviti.

Vprašanje 82. Ali se da sadje tudi na solne sušiti in kako? (V. F. v K.)

Odgovor: Na solncu sušeno sadje je sploh najbolje, toda z uspehom se ga na solncu le takrat suši, kadar je dovolj močne solnčne gorkote in se sadje za sušenje primerno pripravi. Žal, v našem podnebjju ni lahko veliko sadja na solncu posušiti, dočim v južnih krajih sušenje na solncu stoji na prvem mestu. Kolikortoliko se pa tudi pri nas da sadje na solcu posušiti, kar bo zlasti letos zelo važno, ker bo manjkalo kuriva. Do konci meseca septembra je pri nas solnce še dovolj gorko in je še veliko solnčnih dni, zato priporočamo ta čas kolikor mogoče izrabiti. Sade, namreč jabolka in hruške, je olupiti, razrezati na tanke kose ter ga je položiti na lese ali rešeta tako na redko in v take tanke plasti, da more zrak, ki skozi piha, sproti odvajati vodno par, ki jo solnčna toplota iz sadja izhlapeva. Seveda pride v poštev samo tisto sadje, ki še pravočasno dozori, dokler je še dovolj gorkih solnčnih dni. Za pozno sadje na soncu sušiti, pa naše podnebjje ni primerno. Na Dolenjskem in zlasti v Belokrajini se n. pr. omajane češplje na solncu s pridom suše ter se potem iz posušenih češpelj koščiče iztisnejo. Tako na solncu posušene in prirejene češplje se imenujejo »prunele«, ki so silno dragocen izdelek. Kratko povedano: Sade se na solncu enako suši, kakor gobe.

Vprašanje 83. Moj junec je po celem životu lišajast ter ga zdravim s tobakovo vodo, ki sicer pomaga, da se lise lišaja ne večajo, toda na drugih mestih se dela nov lišaj. **Kako se lišajevost pri goveji živini uspešno zatre?** (I. R. v K.)

Odgovor: Lišajevost povzroči rastlinska zajedalka iz vrste gliv. Gliva živi na koži in uničuje dlako, zato dobiva napadena žival okroglo popolnoma gole lise. Ob robu lise je dlaka navadno že bolna in se da zato lahko izpuliti. Celo lišajasto žival in zlasti tista mesta, kjer se lišajevost najrajši pojavlja, je dobro otreti z gorko milnico, ki naj nekaj ur na živali ostane. Pri tej priliki je lišajasta mesta dobro zdrgniti in vso dlako od roba lis odstraniti, ki gre z lehkoto iz kože. Na to je celo žival z 1—2 % lizolovo ali kreolinovo vodo izprati in potem do suhega zbrisati. Gole lišajaste lise je potem s pomočjo čopiča namazati z jodovo tinkturo, ki jo dobite v vsaki lekarni. Lise je na-

mazati nekoliko čez rob še na zdravo dlako. To delo je na teden dva- do trikrat ponoviti, dokler lišajevost popolnoma ne izgine. Pripomniti je, da je lišajevost nalezljiva, zato naj ne pridejo zdrave živali v dotiko z bolnimi in tisto, kar se rabi za čejo bolnih živali, se ne sme rabiti za čejo zdravih.

Vprašanje 84. Kako naj zatrem mravlje na mladem sadnem drevju, ki mi ga prete vsega uničiti? (F. R. v J.)

Odgovor: Vaše domnevanje, da Vam prete mravlje uničiti mlado sadno drevje, prihaja od napačnega opazovanja. Če vidi kdo psa travo žreti, vé, da se pes s travo ne more preživljati, ampak da jo le takrat je, kadar ima bolan želodec ali pa je zaprt. Trava, in sicer trda, kakršno pes izbira, mehaniško učinkuje in povzroči, da pes izbluje, oziroma da se mu odpre. Če bi torej kdo rekel, da pes lahko od trave živi, bi taka trditev prihajala od napačnega opazovanja. Splošno razširjena trditev, da otroci ne smejo dobivati sladkorja, češ, da postanejo glistavi, prihaja istotako od napačnega opazovanja. Ravno nasprotno je res. Gliste ne prenašajo sladkobe; sladkor je zato dobro sredstvo proti glistam, ki jih odganja in tisti otroci, ki sladkor jedo, imajo zato v svojih odpadkih veliko glist, ki se jih zapazi, a povzročil jih ni sladkor, ampak jih je le pregal. Tako je tudi z mravljami na sadnem drevju. Vaše mlado sadno drevje, oziroma njegove mlade vršičke, uničujejo listne uši, ki se nahajajo večinoma le na spodnji plati listja. Listne uši izcejujejo sladak sok, za katerim gredo mravlje. Če ni tega sladkega soka, oziroma listnih uši na drevju, ne prično mravlje po drevju plaziti. Uničijo listne uši in mravlje bodo prenehale sameodsebe prihajati na drevje. Res je pa, da nekatere vrste mravelj živi v nekakem prijateljstvu z listnimi ušmi, kar se znanstveno imenuje »simbjoza«. Mravlje namreč sebi v prid negujejo in varujejo listne uši in kot protiuslugo pa listne uši preživljajo mravlje s svojim sladkim izcedkom. Iz tega stališča so torej gotove vrste mravelj škodljive, ker pospešujejo razmnoževanje listnih uši. Vse mravlje pa ne žive v simbjozi z listnimi ušmi, vendar gre vsem mravljam sladki izcedek listnih uši v slast. Pravilno bi torej bilo zatirati ne le listnih uši, ampak tudi kot posredne škodljivke mravlje. Ker je pa mravlje silno težko ali skoraj nemogoče zatreti, zato se praktični sadjar odloči zatirati listne uši, ki so prave škodljivke in ki jih je veliko lažje zatreti. Listne uši se najhitreje zatro z 1 do 2 % tobakovo vodo, a zapomnite si, da le tista uš pogine, ki jo tobakova voda popolnoma zmoči. S škropljenjem s tobakovo vodo sadnega drevja se ničesar ne doseže, ker je večina listnih uši pod listjem, kamor tobakova voda ne pride. Vzemite plitvo posodo napolnjeno s tobakovo vodo in potaplajte s pripognjevanjem mlade vršičke za nekaj trenutkov vanjo, da se gotovo vsaka uš zmoči. To delo ni težko, kajti napadeno po listnih ušeh je le mlado drevje, ki še ni visoko in se zato lahko zvrši. Kadar na drevju ne bo več listnih uši, izginile bodo tudi mravlje.

Družbene vesti.

Novi voditelj kmetijskega ministrstva. Sedanji ministrski predsednik grof Clam-Martinic si je svoječasno pridržal tudi vodstvo kmetijskega ministrstva; ker je pa kot ministrski predsednik preveč zaposlen, je odstopil kot kmetijski minister ter je Nj. Veličanstvo presvitli cesar poveril vodstvo kmet. ministrstva dosedanjemu sekcijškemu načelniku v tem ministrstvu dr. Ernstu vitezu Seidlerju. Novi voditelj kmetijskega ministrstva je priznan veščak o narodnem gospodarstvu in ima zlasti veliko znanja o trgo-

vinskih in carinskih odnošajih avstrijskega kmetijstva, kar bo sedaj zelo važno, ko se bo šlo za novo pogodbo z Ogrsko in za nove trgovske pogodbe z drugimi državami. Upamo, da bo novi minister znal odločno zastopati pri tem delu avstrijske kmetijske koristi.

(Nadaljevanje Družb. vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske za l. 1916. dne 23. maja 1917.

(Konec.)

Ko je ces. svetnik Pirc končal svoje poročilo, je sledilo odobravalno ploskanje. Za tem je dr. Lampe pojasnjeval, da kmetijska družba ni delovala samo navznotraj in samo v deželi, marveč se je po svojem preudarku udeleževala periodičnih konferenc predsednikov kmetijskih družb in deželnih kulturnih svetov na Dunaju, ki so se vršile ob raznih važnih prilikah, kadar je bilo treba nastopiti za kmetijske koristi. Poljedelsko ministrstvo pošilja k tem konferencam svoje referente. Kot zastopniku c. kr. kmetijske družbe mu je bilo omogočeno priti v razne centralne zastope. Tudi v posvetu za prehrano se je udeleževal vseh posvetovanj. V slednjem posvetu je 88 članov in od teh komaj ena tretjina zastopnikov kmetijstva. Seje so zaupne in iz teh ne more poročati, pač je pa omenil, da ustroj tega posveta kmetijskim zastopnikom ni všečen in da so takoj ob sestavi zahtevali njega preosnove. Zastopniki kmečkih koristi so ustanovili svoj klub, v katerem se vselej dogovore o enakem nastopanju. Po teh kratkih izjavah je otvoril debato, h kateri se je kot prvi oglasil državni poslanec Demšar iz Selc. Ta je v svojem govoru odvrnil mnenje o »izvrstnih finančnih razmerah«, v katerih se kmet nahaja. Predlagal je splošno politično debato o stanju kmetov.

Dr. Lampe je izjavil, da politične debate ne more dopustiti, ker je družba nepolitična. Za to je mesto v državnem zboru. Gosp. govornik naj tam kot poslanec stavi za kmetijstvo koristne predloge, za kar mu bo kmetijska družba rada na uslugo s svojim bogatim materialom.

Podpredsednik gospod prelat Kalan je zahteval, sklicujoč se na § 14., društvenih pravil, da se konstatira, da je občen zbor sklepčen in, ali so navzoči upravičeni glasovati. Se konstatira iz zapisnika, da je zastopana 101 podružnica in so navzoči delegati upravičeni glasovati.

Delegat Tavčar je grajal dosedanje nespametno politiko o cenah za kmetijske pridelke ter je primerjal ceno za 100 kg krompirja in ceno, ki jo je vojaštvo plačevalo za korenje. Krompir mora kmet dati po 9 kron, vojaštvo plačuje korenje po 24 kron. Spračo takih razmer je bilo mogoče, da se je razvila razna nedovoljena trgovina. Kmeta so naučili skrivati svoje pridelke. Končal je, da naj bi bile cene take, da bi kmeta zadovoljile in ga ne silile skrivati.

G. Ludovik Bajc je protestiral proti pozdravu Zadružne centrale, proti temu, da je centrala zborovala v hiši kmetijske družbe in da je »Kmetovalec« njeno glasilo. (Glasen hrup. Klici: To ne spada sem!)

Dr. Lampe je potrdil, da je zadružna centrala res imela svoj ustanovni občni zbor v prostorih kmetijske družbe na lastno prošnjo. Čisto prav je, da kmetijske organizacije prijateljsko sodelujejo in je le koristno, ako glasilo kmetijske družbe prinaša tudi oglase kmetijskega združništva. (Odobranje.)

Kanonik poslanec Lavrenčič je pripomnil: »Ustanovitev Zadružne centrale je bila sklenjena na podlagi soglasnega sklepa deželne zbornice iz leta 1911. Naglašam soglasnega.«

K 3. točki dnevnega reda je bil predložen in odobren račun za leto 1916 in proračun za leto 1918. Številke kažejo napredovanje družbe. Poleg močnega pokojninskega zaklada si je v teku obstoja premoženje ugodno pomnožila. Promet v preteklem letu je znašal nad 35 milijonov kron.

Kot 4. točka dnevnega reda je bila napovedana volitev predsednika za bodočo triletno poslovno dobo. Odbornik, poslanec Piber je predlagal izvolitev dr. Lampeta, ker je ta po smrti Povšetovi izvrstno vodil družbo. Za kmetijstvo se živo zanima

in ga v raznih zastopih tudi izvrstno zastopa, zato meni, da govori iz src vseh, ako predlaga njegovo izvolitev. Izvolitev se je vršila potem vzklika z vsemi proti dvema glasovoma.

K 5. in 6. točki glede izvolitve novega podpredsednika in novih udov glavnega odbora, ki jim je potekla triletna poslovna doba, je predlagal za izvolitev na izpraznjeno podpredsedniško mesto poslanca in župana A. Zurca iz Kandije, za ude glavnega odbora pa Fr. Hočevarja, posestnika v Strugah, dosedanjega uda Fr. Isteniča, posestnika v Gor. Logatcu, Antona Cerarja, župana v Moravčah, I. Vehovca, poslanca in posestnika v Žužemberku in barona Friderika Rechbacha, veleposestnika v Krumbergu. Omenjal je, da sta dve mesti postali prosti vsled tega, ker sta se dosedanja uda, ravnatelj kmetijske šole na Ormu Viljem Rohrmann in Bartol odpovedala prostovoljno, da bi moglo biti močnejše zastopano kranjsko veleposestvo. Oba sta kot veččaka itak vedno na razpolago udom s svojim sodelovanjem. Vsi predlagani so bili soglasno izvoljeni.

Predlog glavnega odbora za stalno nastavljenje treh uradnikov, ki služijo pri družbi že deset let, in pa predlog glede ustanovne liste, na podlagi katere bi se posebej upravljal pokojninski sklad družbinih uslužbencev, sta bila soglasno sprejeta in odobrena.

Od predlogov podružnic in samostojnih predlogov delegatov je omeniti sledeče: Novomeška podružnica je predlagala, da bi glavni odbor deloval na to, da bi vinogradniki pravočasno dobili dovolj sladkorja za napravo petiote. Poročal je delegat Vovko. Toplo je podpiral predlog župana Bajuk iz Belokrajine. Od iste podružnice je bil podan predlog za skrb, da bi se dobilo žvepla za žveplanje sodov. Poročevalec vinarski nadzornik Skalický. Predlogi neke dolenjske podružnice vsled njih vsebine niso smeli biti javno obravnavani z ozirom na sedanje čase in je glavni odbor izrekel, da bo na predloge odgovorilo tajništvo pismenim putem, kakortudi vse potrebno ukrenilo, da se na razne nedostatke opozore merodajne oblasti. Delegat Bohte iz Zastare pri Črnomlju je poročal o težavah in nepravilnostih, ki se ponavljajo vsled pomanjkanja petroleja. Delegat Borc je pozival družbo, naj vse potrebno ukrene in opozori oblasti zaradi rekvizicije molznih krav in prisilnega zahtevanja paše od strani vojaštva in okrajnih političnih oblasti. Zaradi ureditve cen se je oglašal delegat Majdič. Belokranjski delegat je so pozivljali družbo, naj pri vladi izposluje dovoljenje za zopetno vpeljavo semnje. Delegat Bajec je prosil družbo pojasniti, ako vlada res misli jeseni takoj rekvirirati poljske pridelke. Na stavljen predloge so odgovarjali dr. Lampe, ces. svetnik Pirc, deloma vinarski nadzornik Skalický, zaradi semnje, rekvizicij in statistike je splošno pojasneval vladni svetnik pl. Detela. S tem je bil ob 1. uri popoldne dnevni red izčrpan. Nakar je predsednik s pozdravom na cesarja zaključil zasedanje.

Jamnik.

Razglas

O oddaji plemenskih bikov in plemenskih prasičev.

C. kr. kmetijska družba kranjska oddaja s pomočjo državne podpore plemenske bike in plemenske prasiče pod naslednjimi pogoji:

1. Za prevzetega bika kupec takoj plača prodajalcu 75% dogovorjene kupne cene, 25% pa doplača c. kr. kmetijska družba.
2. Za plemenske prasiče kupec takoj plača prodajalcu celo maksimalno ceno, kakor jo določa naredba deželne vlade z dne 7. avgusta 1916, št. 2395.
3. Onim, ki prevzamejo mrjasce, doplača družba pri prejemu podpisanega zaveznega pisma, kakor zahteva točka 4. še posebej 10% k nakupni ceni.
4. Vsak kupec mora podpisati zavezno pismo, ki določa:
 - a) da bo bika ali mrjasca obdržal vsaj dve leti za plemo in, da bo plemenjaka pripuščal tudi k živini drugih gospodarjev;
 - b) da bo plemenske svinje obdržal najmanj dve leti za plemo;
 - c) da bo družbi naznanil, kadar jih neha imeti za plemo.
5. Vse prevozne in eventualne druge stroške nosi ter plača kupec.

Prošnje je naslavljalati na podpisani odbor.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{10}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. II. V Ljubljani, 15. junija 1917. Letnik XXXIV.

Mala naznanila.

Za vsako vrsto je naprej plačati 30 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrstno objavo, tičico se gospodarskega prometa.

Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Barteljevo klajno apno ima vedno v zalogi po najnižji ceni L. Fürsager v Radovljici. 39

Tudi letos kupuje **R. Luckmann**, prej J. Leuzs nast. v Ljubljani na Martinovi (Ahaceljevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho evetje (suhe rože), lipovo evetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani tvrdki. 80

Pristni čebelni vosek in med kupi v vsaki količini trgovec Jurej Jenko, Škofja Loka, in prosi tozadnjih ponudb. 98

Tehtnice decimálne v vsaki izvršitvi do 3000 kg. tehtne moči — tudi za tehtanje živine, vozov, ali za obešati, s premikajočo utežjo, z verigo in telerjem ali le z kavljem, dalje bencinmotorje od 2 PS naprej, razne mlatilnice, tudi s popolnim odistovanjem, ki slamo oddajajo tako gladko, da kar snope poveže (Breitdreschmaschine), stroje za košnjo trave in žita, parilne kotlje, gnojnice pumpe, transmisije in lesena kolesa za jermena, mlina na ročno ali drugo silo, tatov in ognja varne blagajne, priporoča J. Božič, Pošta Grafenstein. „Splošni cenik se ne odda, treba je natančen opis, velikost, za katero rabo itd., ter pridejati znamko za odgovor.“ 102

Mlin že rabljen ali nov s par kamni, kupi in prosi ponudbe Gregor Trkman v Podkraj, pošta Col nad Vipavo. 106

Kobila z žrebetom je naprodaj. Poizve se pri oskrbništvu graščine Pužine p. D. Mar. v Polju. 112

Krasno dveletno žrebico od erarične matere iz radanske kobilarne. Cena po dogovoru, Franc Fajdiga v Sodražici (Dolenjsko). 113

Ajdove in prosene pleva so na prodaj pri L. Kandušer v Mengšu. 114

Kupim deščice (šindlov) za kritje strehe. Vse ponudbe z navedbo cene treba nasloviti na Jurij Štular, Dolinčice, pošta Šmihel pri Pliberku, (Koroško). 118

Dva pastirja (čednik in tretinjak), tudi ločena na sosednjih planinah takoj lahko, nastopita sužbo, Naslov: županstvo Bled. 119

Prodaj nekaj zajcev čiste belgijske pasme. Kupim kožo švicarske pasme, event. tudi menjam; cena po dogovoru. M. Sušteršič, Vrhnika št. 350. 120

Porabite vsak dan za podpisovanje šestega vojnege posojila. Domo-ljubje in volja do zmage sta se doslej ob podpisovanju tega posojila pri avstrijskem prebivalstvu zopet pokazala v uprav blesteči luči. Danzadnevom hitijo množice velikih, srednjih in malih vlagateljev k poslovalnicam, kajti pomisleki, ki jih gojijo nekateri bojazljivci napram podpisovanju vojnege posojila so že zato čisto neutemeljeni, ker so se kurzi dosedanjih pet vojnih posojil dvignili čisto nad kurzom ob razpisu tako, da mnogo povprašujejo v tu- in inozemstvu po vojnem posojilu. Nadaljna bojazen, da bo država pozneje krajšala na obrestih, je tudi popolnoma brez podlage. Država bo poskrbela, da si po vojski ustvari nove vire dohodkov, država bo tedaj svoje dolžnosti spošila, ker bi se sicer sama upropastila. Ker z 22. t. m. potoeče rok za podpisovanje, zato naj se porabi vsak dan v to svrhu Napotite se k poslovalnicam!

Mlin za mleto sadja, ki je še dobro ohranjen visok in ima 185 cm prsne mere proda za ceno po dogovoru Novak Franc, Moste 19 pri Ljubljani. 121

Konja temnorjave barve, ki je tri leta star, 16 pesti manjše vrste, dobro ohranjeno se kupi. Ponudbe sprejema upravništvo »Kmetovalca« pod št. 100. 123

Omaro za led manjše vrste, dobro ohranjeno se kupi. Ponudbe sprejema upravništvo »Kmetovalca« pod št. 100. 123

Masaže, vdrgnenja in umivanja s Fellerjevim bolečine tolažečim, poživlja-jočim rastlinskim esenčnim fluidom z zn.

se obnašajo po poročilih v več nego 100.000 zahvalnih pismih za prav posebno dobrodejna in uspešna pri telesnih in (71 f)

proti bolečinam v udih.

Predvojne cene: 12 steklenic franko 6 kron, 24 steklenic franko 10 K 60 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr št. 287 (Hrvaško). Fellerjeve odvajalne rabarbarske kroglice z zn. »Elzakroglice« 6 škatljic franko 4 K 40 h, 12 škatljic franko 8 K 40 h.

Podpisujte šesto avstrijsko vojno posojilo!

Kmetovalci!

V dosego **bogatih žetev** najboljše kakovosti je neobhodno potrebno gnojenje s **kalijem**, t. j.:

kajnitom ali 40% kalijevo soljo.

Kalijeva solna gnojila šele izkoriščajo dušičnate snovi in fosforovo kislino, ki se nahajajo v vsaki zemlji, kar je ob sedanjem pomanjkanju dušičnatih in fosforovokislih gnojil jako važno.

Kalijeva solna gnojila so edina umetna gnojila, ki so nam tudi med vojno v zadostni množini na razpolaganje.

Kar možno zgodnje obdelovanje je nujno priporočati.

Na joh je vzeti primerno 300 kg kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 kg 40% kalijeve soli (za pomladno gnojenje).

Ta kalijeva gnojila dobavljajo vse kmetijske združbe in vsi trgovci z umetnimi gnojili po pogojih kalijevega sindikata.

Pojasnila in brosure o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj zastopnik kalijevega sindikata

Franc Mulec v Gradcu

(Graz) Felix Dahnplatz 6.

C. kr. kmetijska družba je dala naslednja gospodarska navodila posebej ponatisniti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja po 10 h vsak komad.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Zakaj vino rjavi in kako se odpomore.
3. Razprodan.
4. Razprodan.
5. Razprodan.
6. Rak na sadnem drevju.
7. Gnojenje vinogradov.
8. Razprodan.
9. Razprodan.
10. Izбира ameriških trtnih podlog.
11. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.
12. Razprodano.
13. Razprodan.
14. Kako se pravilno ravna z vinsko posodo.
15. Razprodan.
16. Kastina in njeno življenje.
17. Razprodan.
18. Krmiljenje z oljnimi tropinami.
19. Voluhar, kako živi ter s čim in kako se zatira.
20. Čiščenje in precejanje vina.
21. Bradavice pri domačih živalih.
22. Razprodan.
23. Kiali drviček.
24. Zelena ali suho cepljenje trt.
25. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
26. Razprodan.
27. O bistvu alkoholnega vrenja (kopenja) in o rabi čistih drož pri pridelovanju vina.
28. Razprodan.
29. Vnetje vimena ali volčje na vimenu.
30. Razprodan.
31. Kaj je popek in kako se pravilno ravna s popkom novorojenih živali.
32. Zavrelka.
33. Kako uničujemo miši in podgane.
34. Trtna plesnoba.
35. Kako se napravi stanoviten sadjevec.
36. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
37. Razprodan.
38. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale.
39. Mazanje trt z zeleno galico.
40. Razprodan.
41. Močno krmilo „ribja moka“ kot pospeševalno sredstvo za rast in pisanje prasičev.
42. Kržljivost ali okrajenost trt.
43. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
44. Napenjanje govedi.
45. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
46. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
47. Diamant, dober pripomoček pri peki.
48. Kožni izpuščaji pri prasičih.
49. Bolezni na grozdju.
50. Izdelovanje mila za dom.
51. Zdravljenje kužnih bolezni s cepljenjem.
52. Sredstva proti trtni plesnobi.
53. Kteri način zelenega cepjenja trt je najbolj priporočljiv.

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem l. 1916 vlog . K 55.000.000.—, hipotečnih in občinskih posojil „ 33.000.000.—, rezervnega zaklada „ 1.500.000.—. Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade. Za varčevanje ima vpeljene lične domače hranilnike.

Pesoja na zemljišča in poslopa na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačevanju na dolg. V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

! Samo !

za
eno krono

pošilja

c. kr. kmet. družba

:: kranjska ::

ilustrirano knjižico

„Izrejevanje

:: matic“ ::

ki je neobhodno potrebna vsakemu čebelarju. (16)

PREMOG

ZA

KROMPIR!

(35)

V smislu naredbe c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 13. marca 1917 namerava trboveljska premogokopna družba skleniti pogodbe o dobavi krompirja (vsako množino) in je družba na željo pripravljena dati v zameno premog za poslani krompir. Ponudbe se prosijo na vodstvo premogokopa Zagorje ob Savi, Kranjsko.

Dvakrat bolj

trpežni postanejo škornji, čevlji, jermena in usnjato blago, če se dvakrat v tednu namaže z

-- **Bartheljevo** --
vaselinovo mastjo za usnje.

Usnje postane mehko, prožno in ne vsrkava vode. Stiri pločevinaste ročke po 1 kg stanejo z zabojem vred 13 kron z Dunaja le proti predplačilu. V sodih ceneje.

Cena neobvezna!

Mfch. Barthel & Co., Dunaj, X/1.

Jajca za valenje

od dveh priznanih najboljših plemen sedanosti in najvišje odlikovanih vzgojnih rodov.

Črne rdečerožnate Minorka potomci petelina zmagovalca „Viktor“, ki je bil za 9000 K importiran iz Amerike. (Kokoši so stale po 1200 K). Jako lepe živali, zelo pridne jajčarice. Jajca za valenje po K 1-40 komad.

Jastrebski Plymouth-Rocks

lep v obliki in značih, ameriški import, najboljša mesnata žival in najpridnejša zimska jajčarica. Jajca za valenje po K 1-40. Jajca belih pekinških rac po K 1-40. Jamstvo za svežost in 100% oplojenost.

Perutninarški zavod

Frančišek Vodička, Smržice na Moravskem. (16)

Nadaljevanje „Družbenih vesti“:

* Gnojila za pomladno gnojenje:

Kalijeva sol z 20 odstotki čistega kalija je došla in stane K 14.— sto *kg* z vrečo vred.

Kajnit K 13.— sto *kg*.

* Za vinogradnike ima družba v zalogi:

Kalijev hipermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron *kg*. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram.

Galun. Družba je prejela še neko manjšo pošiljatev galuna. To množino bo oddala še po prejšnji ceni. Oni vinogradniki, ki galuna niso mogli preje dobiti, naj svoje naročbe sedaj nanovo prijavijo.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane *kg* za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Salojidin (natrijev tiosulfat) proti grozdni plesnobi namesto žveplove moke, ki je letos ne bo dobiti, stane K 1'20 *kg*. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozarjamo na spis »Sredstva proti plesnobi« v prvi številki »Kmetovalca«.

Fenoltaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, ima kmetijska družba v zalogi in ga oddaja po 1 K.

* Za živinorejce ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved in za teleta, ovce in koze po 25 K komad. Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi

hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. — Mlečne cevi so po K 1'20 h.

Klajno apno, 38—42 %, precipitirano (ne žgano) ima družba zopet v zalogi in ga oddaja *kg* po 96 h.

Živinska sol K 11'20 sto *kg*.

* Za vinogradnike in vinske trgovce ima družba v zalogi sledeči dve kletarski potrebščini: 1. Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 8 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. *kg* eponita stane 6 K brez poštnine in zavoja. Množine eponita po 10 *dek* se pošilja za 70 vinarjev s poštnino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Storže

od smrek in borovcev brez semen kupi vsaki množini za podkurjavo

Pisarna

c. kr. kmet. družbe kranjske.

Vrečezanje pošlje družba.

(28)

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruge

Berite! Lesotrzci! Berite!

A. Šivic:

(9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevoja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjižice proti predplačilu za ude c. kr. kmet. družbe K K 1'50.

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo ogije — Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin — Žveple v prahu — Limonovo kislino — Vinske kislino — Sodo bicarbono — Strupske proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

(6)

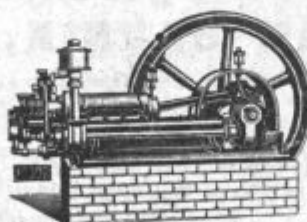
Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

(3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLIA“.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

(7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/4 %

Rezervni zakladi znašajo en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

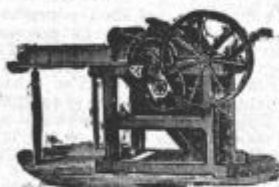
Kosilne stroje Mac Cormick in „Zmaj“, mlatilnice vseh vrst, čistilnice, trijerje, mline in preše za sadje in grozdje, žganjarske kotle in sploh vse poljedelske stroje priporočata (7)

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Ljubljana,

Dunajska cesta 16.

Točna in
hitra postrežba!

VABILO

na

izredni

občni zbor

Zadružne centrale
v Ljubljani

registrirane zadruge z omejeno zavezo

ki se vrši

v sredo, dne 4. julija 1917

ob treh popoldne

v zadružnih prostorih

v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6.

Dnevni red:

1. Sprememba pravil.
2. Slučajnosti. (37)

Načelstvo.

Če bi ta občen zbor ne bil sklepčen, se vrši v istem prostoru z istim dnevnim redom eno uro kasneje drug občni zbor, ki sme sklepati brezpogojno brez ozira na vdeležbo.

RAZGLAS.

Podpisana zadruga naznani, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. julija 1917 dalje

po 3 1/2%. (36)

Vlagateljem, ki se ne strinjajo z znižanjem obrestne mere, je dano na prosto voljo, svoje vloge dvigniti pred potekom tega roka.

Na Dobračevi, dne 12. junija 1917.

**Hranilnica in posojilnica
na Dobračevi,**

registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Kmetovalci, košnja se bliža!

Zatorej ne pozabite takoj pisati po „Gorenjsko koso“, ki je lahka, zelo fino izdelana iz najboljše kovine. Za dobro kakovost se jamči. Znana je že daleč po svetu in posebno priporočljiva tudi za ženske — Dobi se edinole samo v:

**Prvi gorenjski razpošiljalnici
IVAN SAVNIK, Kranj, Gorenjsko.**

Dolgosti in cene Gorenjske kose so:

cm	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95
pesti	5,	5 1/2	6	6 1/2	7	7 1/2	8	8 1/2	9	9 1/2

K 3:50, 3:70, 3:90, 4:10, 4:30, 4:50, 4:70, 4:90, 5:20, 5:50.

Dobe se tudi dobri brusni kamni, komad K 1—, boljši K 1:50.

Pri večjem naročilu se dobi popust! (30)

Zahtevajte cenik z več tisoč slikami, ki ga dobite zastonj!

Poštne hranilnice račun št. 828.403.
Telefon št. 155.

Ustanovljena 1882.

Kmetijska posojilnica ljublanske okolice

registr. zadruga z neomej. zavezo

• v LJUBLJANI •

v lastnem zadružnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **4 1/4%** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnik e.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog **23,000.000 kron**

Stanje rezervnih zakladov: **1,000.000 kron.**